

Sygnatura akt VIII Ga 385/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 października 2017 roku

Sąd Okręgowy w Szczecinie VIII Wydział Gospodarczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Agnieszka Górska

Sędziowie: SO Anna Górnik (spr.)

SR del. Bartosz Przybył

Protokolant: stażysta Edyta Osińska

po rozpoznaniu w dniu 27 października 2017 roku w Szczecinie

na rozprawie

sprawy z powództwa P. S.

przeciwko S- (...) spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w S.

o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego

na skutek apelacji powoda od wyroku Sądu Rejonowego Szczecin - Centrum w Szczecinie z dnia 6 grudnia 2016 roku, sygnatura akt XI GC 656/16

I. oddała apelację;

II. zasądza od powoda na rzecz pozwanego kwotę 1.800 zł (jednego tysiąca ośmiuset złotych) tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.

(...)A. A. G.

VIII Ga 385/17

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 26 kwietnia 2016 roku skierowanym przeciwko S- (...) spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w (...) powód P. S. wniósł o pozbawienie wykonalności w całości tytułu wykonawczego – aktu notarialnego z dnia 23 września 2011 r., Rep A nr 7004/2011 sporządzonego przez notariusza D. W., opatrzonego postanowieniem o nadaniu klauzuli wykonalności z 21 października 2015 r. przez Sąd Rejonowy Szczecin – Centrum w Szczecinie Wydział VI Egzekucyjny w sprawie VI Co 2992/15 oraz o zasądzenie kosztów procesu. W uzasadnieniu powód wskazał, że we wskazanym akcie notarialnym poddał się egzekucji wobec pozwanej celem zabezpieczenia roszczeń związanych z umową zawartą 1 kwietnia 2011 r. Umowa została rozwiązana 31.01.2012 r., w chwili jej rozwiązania pozwana wskazywała na istnienie wierzytelności datowanych na czerwiec i lipiec 2011 r. Z kolei pełnomocnik pozwanej wzywając powoda do zapłaty w dniu 30 marca 2012 r. odnosił się do faktur z 2011 r. Roszczenia z umowy agencyjnej przedawniają się z upływem 3 lat, zatem w chwili występowania o nadanie klauzuli wykonalności roszczenia zabezpieczone oświadczeniem były już przedawnione, a wnioski o klauzulę nie przerwały biegu przedawnienia. Roszczenia pozwanego wobec powoda przedawniły się najpóźniej 31 stycznia 2015 r. Ponadto zdaniem powoda roszczenie pozwanej wskazane w wezwana

z 30 marca 2012 r. nie istnieje, gdyż stronie powodowej przysługuje roszczenie pieniężne w wysokości 18410,52 zł wynikające z faktury wystawionej z tytułu przysługującego powodowi od pozwanej bonusu sieciowego za lipiec 2011 r., nadto z pism autorstwa pozwanego wynika, iż powodowi przysługuje też wierzytelność wobec pozwanego w kwocie 30.000 zł netto tytułem prowizji za lipiec.

W sprawie został wydany wyrok zaoczny uwzględniający żądanie pozwu. Pozwana wniosła sprzeciw od tego wyroku, żądając oddalenia powództwa w całości i zasądzenia kosztów procesu. W uzasadnieniu wskazała, że pozwana już w 2013 r. występowała o nadanie klauzuli aktowi notarialnemu, zatem przerwała bieg przedawnienia roszczenia. Nadto na rozprawie w dniu 22.11.2016 r. pełnomocnik pozwanej oświadczył, że po nadaniu klauzuli wykonalności roszczenia z aktu notarialnego przedawniają się w terminie wynikającym z art. 125 k.c.

W odpowiedzi na sprzeciw powód wskazał, że wnioski o klauzulę zwrócone i oddalone nie spowodowały przerwania biegu przedawnienia.

Wyrokiem z dnia 6 grudnia 2016 roku Sąd Rejonowy Szczecin-Centrum w Szczecinie uchylił w całości wyrok zaoczny wydany przez Sąd rejonowy Szczecin- Centrum w Szczecinie w dniu 25 sierpnia 2016 r. w sprawie XI GC 656/16 i powództwo oddalił oraz zasądził od powoda na rzecz pozwanej kwotę 5388 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Powyższy wyrok zapadł po ustaleniu przez Sąd, iż w dniu 1 kwietnia 2011 r. powód zawarł z pozwaną umowę sub-agencyjną. Aktem notarialnym z dnia 23 września 2011 r., Rep A nr 7004/2011 sporządzonym przez notariusza D. W. powód poddał się egzekucji w związku z zawartą umową co do roszczeń ozwanej, mogących powstać w związku z realizacją umowy, co do kwoty 60.000 zł. W akcie wskazano, że warunkiem prowadzenia egzekucji jest wysłanie przez pozwaną powodowi wezwania do zapłaty z określonym 30-dniowym terminem o zapłaty, z podaniem podstawy roszczenia i nie uiszczenie tych kwot. Wierzyciel mógł wystąpić o nadanie przez sąd klauzuli do 29.08.2016 r. W dniu 6 lutego 2012 r. powód wystawił pozwanej fakturę na 18410,52 zł z terminem zapłaty 13.02.2012 r. tytułem bonusu sieciowego za lipiec 2011 r.

Sąd ustalił dalej, że pismem z 15.09.2011 r. T. G. poinformował powoda, że w związku z czynnościami wyjaśniającymi dotyczącymi powoda część prowizji wypracowanej w lipcu 2011 r. w kwocie 30.000 zł netto zostaje powodowi wstrzymana na poczet nie oszacowanych na dzień oświadczenia kar umownych, do czasu wyjaśnienia zostaje też wstrzymana wypłata bonusu sieciowego za lipiec 2011 r. Pismem z 30 marca 2012 r. pełnomocnik pozwanej wezwał powoda do zapłaty kwoty 25.070,32 zł, wynikającej z faktur o numerach podanych w piśmie.

Pozwana złożyła wniosek o nadanie klauzuli wykonalności aktowi notarialnemu datowany na 16 lipca 2013 r. Wniosek został zwrócony zarządzeniem z 24.07.2013 r. 13 sierpnia 2013 r. wierzyciel wniósł o wpisanie sprawy pod nową sygnaturą. Wniosek został ponownie zwrócony z uwagi na nieuzupełnienie braków formalnych w dniu 29.10.2013 r., i wpisany pod nową sygnaturą po uzupełnieniu tychże. Postanowieniem z 14 listopada 2013 r. Sąd oddalił wniosek.

W dniu 2 grudnia 2014 r. pozwana złożyła kolejny wniosek o nadanie aktowi notarialnemu klauzuli wykonalności. Po uzupełnieniu braków formalnych wniosek został oddalony postanowieniem z 13.01.2015 r., pozwana złożyła na to postanowienie zażalenie, oddalone w dniu 7 maja 2015 r.

Pismem z 28 października 2014 r. pełnomocnik pozwanej wezwał powoda do zapłaty 60.000 zł. W odpowiedzi pełnomocnik powoda zażądał wskazania, z jakiego tytułu wywodzone jest istnienie kwoty objętej wezwaniem; umowa została rozwiązana 31.01.2012 r., wówczas pozwana wskazywała na istnienie wierzytelności z czerwca i lipca 2011 r., także we wcześniejszym wezwaniu pozwana odnosiła się do faktur z 2011 r.

Postanowieniem z 21 października 2015 r. Sąd Rejonowy Szczecin-Centrum w Szczecinie nadał ww. aktowi notarialnemu klauzulę wykonalności co do obowiązku zapłaty kwoty 23493,94 zł. Zawiadomienie o wszczęciu egzekucji datowane jest na 3.12.2015 r.

Na podstawie tak ustalonego stanu faktycznego Sąd Rejonowy uznał powództwo oparte na przepisie art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c., za niezasadne. Wskazał, iż zgodnie z treścią art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c. dłużnik może w drodze procesu żądać pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności w całości lub części, albo ograniczenia, jeżeli po powstaniu tytułu egzekucyjnego nastąpiło zdarzenie, wskutek którego zobowiązanie wygasło, albo nie może być egzekwowane. Gdy tytułem jest orzeczenie sądowe, dłużnik może powództwo oprzeć także na zdarzeniach, które nastąpiły po zamknięciu rozprawy. Zdarzeniem powodującym, że zobowiązanie nie może być egzekwowane, jest m. in. przedawnienie roszczenia i na to właśnie powoływał się powód.

Dalej Sąd wskazał, że zgodnie z art. 117 § 1 i 2 k.c. z zastrzeżeniem wyjątków w ustawie przewidzianych, roszczenia majątkowe ulegają przedawnieniu; po upływie terminu przedawnienia ten, przeciwko komu przysługuje roszczenie, może uchylić się od jego zaspokojenia, chyba że zrzeka się korzystania z zarzutu przedawnienia. Jednakże zrzeczenie się zarzutu przedawnienia przed upływem terminu jest nieważne. Stosownie do art. 125 § 1 k.c. roszczenie stwierdzone prawomocnym orzeczeniem sądu lub innego organu powołanego do rozpoznawania spraw danego rodzaju albo orzeczeniem sądu polubownego, jak również roszczenie stwierdzone ugodą zawartą przed sądem albo przed sądem polubownym albo ugodą zawartą przed mediatorem i zatwierdzoną przez sąd, przedawnia się z upływem lat dziesięciu, chociażby termin przedawnienia roszczeń tego rodzaju był krótszy. Jeżeli stwierdzone w ten sposób roszczenie obejmuje świadczenia okresowe, roszczenie o świadczenia okresowe należne w przyszłości ulega przedawnieniu trzyletniemu. Natomiast art. 123 § 1 k.c. stanowi, że bieg przedawnienia przerywa się: 1) przez każdą czynność przed sądem lub innym organem powołanym do rozpoznawania spraw lub egzekwowania roszczeń danego rodzaju albo przed sądem polubownym, przedsięwziętą bezpośrednio w celu dochodzenia lub ustalenia albo zaspokojenia lub zabezpieczenia roszczenia; 2) przez uznanie roszczenia przez osobę, przeciwko której roszczenie przysługuje, 3) przez wszczęcie mediacji. Stosownie do art. 124 § 1 i 2 k.c. po każdym przerwaniu przedawnienia biegnie ono na nowo; w razie przerwania przedawnienia przez czynność w postępowaniu przed sądem lub innym organem powołanym do rozpoznawania spraw lub egzekwowania roszczeń danego rodzaju albo przed sądem polubownym albo przez wszczęcie mediacji, przedawnienie nie biegnie na nowo, dopóki postępowanie to nie zostanie zakończone.

Sąd wskazał, że w niniejszej sprawie tytułem jest akt notarialny, opatrzony klauzulą wykonalności. Pozwana wskazała, że w takim wypadku zastosowanie winien mieć termin 10-letni zgodnie z art. 125 k.c. W ocenie Sądu jest to zapatrywanie niesłuszne. Zawarte w art. 125 wyliczenie podstaw wydłużenia terminu przedawnienia jest wyczerpujące (tak P. Machnikowski (w:) Kodeks cywilny..., red. E. Gniewek, t. 1, s. 430). Rozszerzenie tego skutku na pozostałe tytuły egzekucyjne nie znajduje uzasadnienia. Inne racje przemawiają za uznaniem określonego tytułu jako wystarczającego do nadania klauzuli wykonalności, inne zaś za wprowadzeniem długiego terminu przedawnienia. Ten ostatni efekt ustawodawca wyraźnie wiąże wyłącznie z kontrolą zasadności roszczenia przez organ niezależny od stron. Dowodem na to może być odmienne ukształtowanie efektu mediacji: według art. 777 § 1 pkt 21 k.p.c. tytułem egzekucyjnym jest już uгода zawarta przed mediatorem, natomiast dla wydłużenia terminu przedawnienia roszczenia ustawodawca w art. 125 wymaga zatwierdzenia tej ugody przez sąd.

Wobec tego, że strona pozwana nie kwestionowała twierdzenia powoda, iż jej roszczenia wynikają z umowy agencyjnej, zastosowanie znajdzie 3-letni termin przedawnienia, dotyczący roszczeń z działalności gospodarczej. Nie było też kwestionowane twierdzenie, że umowa ta rozwiązała się 31 stycznia 2012 r., wobec czego roszczenia z nią związane przedawniły się najpóźniej po upływie 3 lat od tej daty.

Przedmiotem sporu była wyłącznie kwestia prawna, mianowicie, czy wnioski pozwanej o nadanie klauzuli wykonalności, które zostały zwrócone bądź oddalone, doprowadziły do przerwania biegu przedawnienia. Nie budzi wątpliwości Sąd Rejonowy, że wnioski takie były składane od lipca 2013 r., a więc zdecydowanie przed upływem terminu przedawnienia. W ocenie Sądu wnioski zwrócone nie wywołały żadnych skutków związanych z ich wniesieniem (art. 130 § 2 zd. 2 k.p.c.), inaczej jednak ocenić trzeba wnioski oddalone. Początkowo Sąd Najwyższy przyjmował, że wniosek o nadanie klauzuli wykonalności nie przerywa biegu przedawnienia (orzeczenie z dnia 24 września 1971 r., II CR 358/71, niepubl., z dnia 22 lutego 1973 r., III PRN 111/72, OSNCP 1974/1/12, uchwała z dnia 20 lutego 1974 r., III CZP 2/74, OSNCP 1975/2/18 i z dnia 4 sierpnia 1977 r., IV PR 160/77, niepubl.).

Zasadniczym argumentem na rzecz tego poglądu było odwołanie się do zawartego w art. 123 § 1 pkt 1 k.c. wymagania bezpośrednio. Od powyższego stanowiska Sąd Najwyższy jednak odstąpił w uchwale z dnia 16 stycznia 2004 r., III CZP 101/03, OSNC 2005/4/58, stwierdzając, że wniosek o nadanie klauzuli wykonalności bankowemu tytułowi egzekucyjnemu przerywa bieg przedawnienia. Do czasu ukończenia postępowania wywołanego tym wnioskiem, uprawniony nie może podjąć innej czynności mogącej też przerwać bieg przedawnienia. Stąd złożenie tego wniosku nie tylko powoduje przerwanie biegu przedawnienia, ale też jego zawieszenie aż do czasu ukończenia postępowania wywołanego tym wnioskiem (art. 124 § 2 k.c.). Do stanowiska wyrażonego w uchwale z dnia 16 stycznia 2004 r. Sąd Najwyższy przychylił się również w wyroku z dnia 17 grudnia 2004 r., II CK 276/04 (niepubl.) Jak wskazał przy tym, nie można dopuścić do przedawnienia roszczenia w czasie postępowania klauzulowego, na czas trwania którego wierzyciel nie ma wpływu. Postępowanie to może ulegać wydłużeniu, zwłaszcza w razie wniesienia środka odwoławczego. Przyjęcie stanowiska odmiennego stanowiłoby wyłom od zasady, według której przedawnienie nie może biec, jeżeli uprawniony nie ma możliwości realizowania roszczenia. Także w wyroku z dnia 12 stycznia 2012 r. (II CSK 203/11 LEX nr 1125087), Sąd ten powielił ww. tezę i jej argumentację.

Wobec tego Sąd I instancji uznał, że także wniosek, który zostaje z przyczyn merytorycznych oddalony, jak w niniejszej sprawie, powoduje przerwanie biegu przedawnienia. Pierwsze postanowienie w przedmiocie wniosku o klauzulę zapadło 14 listopada 2013 r. Natomiast wniosek został rozpatrzony pozytywnie postanowieniem z 21 października 2015 r. W międzyczasie toczyło się jeszcze jedno postępowanie z wniosku pozwanej o nadanie aktowi notarialnemu klauzuli wykonalności. Oznacza to, że wierzyciel 3 krotnie przerwał bieg przedawnienia, przy czym następowało to przed upływem 3-letniego terminu przedawnienia roszczeń związanych z działalnością gospodarczą (także przy założeniu, że terminy zaczęły biec w lipcu i sierpniu 2011 r.), zatem roszczenie pozwanej nie przekształciło się w zobowiązanie naturalne i nie ma podstaw do pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności.

Zdarzeniem, o jakim mowa w art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c. może być także potrącenie, uregulowane w art. 498 i nast. k.c. W niniejszej sprawie jednak powód nie powołał się na takie zdarzenie, nie twierdził i nie zmierzał do wykazania, że złożył pozwanej oświadczenie o potrąceniu wzajemnych roszczeń. Sam fakt posiadania wobec pozwanej wzajemnych roszczeń (pозwana nie zaprzeczyła ich istnieniu) jest niewystarczający dla przyjęcia, że doszło do wygaśnięcia roszczenia pozwanej. Wzajemne wierzytelności wygasają bowiem dopiero z momentem złożenia stosownego oświadczenia woli przez jedną ze stron (Art. 499 k.c. - potrącenia dokonywa się przez oświadczenie złożone drugiej stronie. Oświadczenie ma moc wsteczną od chwili, kiedy potrącenie stało się możliwe.). Ponieważ powód nie wykazał zdarzeń, o jakich mowa w art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c., powództwo podlegało oddaleniu, po uprzednim uchyleniu wyroku zaocznego stosownie do art. 347 k.p.c.

O kosztach rozstrzygnięto na podstawie art. 98 k.p.c., 348 k.p.c. oraz § 2 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie.

Apelacje od powyższego wyroku złożył powód zaskarżając go w całości. Wyrokowi zarzucono naruszenie art. 123§1 pkt 1 k.c. poprzez jego błędną wykładnię i przyjęcie, że złożenie wniosku o nadanie klauzuli wykonalności bankowemu tytułowi egzekucyjnemu przerywa bieg przedawnienia, a w konsekwencji przyjęcie, iż nie doszło do przedawnienia roszczenia pozwanego wynikającego z umowy sub-agencyjnej z dnia 1 kwietnia 2011 roku.

Mając na uwadze powyższe apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez utrzymanie w mocy wyroku zaocznego i zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów procesu za obie instancje.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja okazała się niezasadniona.

Sąd Rejonowy prawidłowo przeprowadził postępowanie dowodowe i na podstawie jego wyników poczynił trafne ustalenia faktyczne mające znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy. Ustalenia te Sąd odwoławczy przyjmuje za własne,

nie znajdując potrzeby ponownego ich szczegółowego przedstawiania. Wskazane przepisy prawa będące podstawą rozstrzygnięcia sądu pierwszej instancji również nie budziły wątpliwości Sądu Okręgowego.

Apelujący podniósł jedynie zarzut naruszenia prawa materialnego tj. art. 123§1 pkt 1 k.c.

Sąd Rejonowy prawidłowo wskazał, iż w niniejszej sprawie zastosowanie znajduje trzyletni termin przedawnienia wynikający z art. 118 k.c. dla roszczeń związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej, nie zaś termin dziesięcioletni, o którym mowa w art. 125 k.c.

Analizując stan prawny sprawy w kontekście zastosowania art. 123§1 pkt 1 k.c. Sąd przywołał poglądy orzecznictwa na przestrzeni lat oraz wskazał jednoznacznie, iż wykładnia tego przepisu aktualnie nakazuje przyjąć, że złożenie wniosku o nadanie klauzuli wykonalności przerywa bieg terminu przedawnienia. Stanowisko wyrażone w uchwale Sądu Najwyższego z 16 stycznia 2004 roku (III CZP 101/03, OSNC 2005/4/58) podziela również Sąd II instancji. Tym samym przyjąć należy, iż złożenie wniosku o nadanie klauzuli wykonalności, w tym przypadku aktowi notarialnemu, przerwało bieg terminu przedawnienia i przerwa ta trwała do czasu zakończenia postępowania klauzulowego, w sytuacji gdy wniosek był rozpoznawany merytorycznie. Wnioski bowiem zwrócone nie wywołały tego skutku.

Sąd nie podziela poglądu wyrażonego przez powoda, iż w niniejszej sprawie można przez analogię odwołać się do stanowiska prezentowanego w kwestii wniosków o zawezwanie do próby ugodowej, a w szczególności do uznania, iż wnioski o klauzule były składane bez realnej chęci otrzymania takiej klauzuli. Uznanie takie mogłoby uzasadniać zastosowanie normy art. 5 k.c. Z analizy akt sprawy, w szczególności odpisów postanowień oddalających wnioski o nadanie klauzuli, nie może wyciągnąć tak daleko idących wniosków, powód zaś w inny sposób nie wykazał, by działania pozwanego nakierowane były na inny cel, niż uzyskanie tytułu wykonawczego. Sam fakt istnienia braków formalnych wniosków, czy też ocena Sądu o ich bezzasadności, nie są wystarczające do przypisania pozwanemu działania celowego, a zwłaszcza by celem tym było nadmierne przedłużenie terminu przedawnienia.

Biorąc pod uwagę całokształt przytoczonych okoliczności i powyższą argumentację, Sąd Okręgowy uznał zarzuty apelacji za niezasadne, co skutkowało jej oddaleniem w trybie art. 385 k.p.c.

O kosztach postępowania przed Sądem drugiej instancji orzeczono na podstawie art. 108 § 1 k.p.c. w zw. z art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w związku z § 2 pkt 5 w zw. z § 10 ust. 1 pkt 1 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (w brzmieniu po dniu 27 października 2016 r.) przy założeniu, że strona pozwana wygrała sprawę w drugiej instancji w całości. Koszty jakie poniosła pozwana w drugiej instancji wynoszą 1800 zł i obejmują koszty zastępstwa procesowego.

(...)A. A. G.

ZARZĄDZENIE

1. (...)
2. (...)
3. (...)
4. (...)
5. (...) (...)